

N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 3 maj 1909, kl. 12 midd.

Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7 i anledning af motion angående utredning rörande skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden i Norrland m. m.

Uti en inom Andra Kammaran väckt motion n:o 88, har herr *Joh. Widén* hemställt, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes *dels* verkställa utredning såväl rörande skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden i Norrland samt, i den mån det finnes önskligt, äfven i andra i detta afseende jämförliga landsdelar, som ock angående de åtgärder, som må finnas nödiga för tillgodoseende af behofvet därstädes af en under sunna ekonomiska och hygieniska förhållanden lefvande duglig skogsarbetarestam, och *dels* därefter vidtaga de åtgärder och, i den mån Riksdagens medverkan kräfvdes, till Riksdagen göra de framställningar, som af denna utredning föranledas»:

Motion och ärendets behandling i Andra Kammaran.

Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskott, till hvilket motionen hänvisats, har i ärendet anfört följande:

»Hvad först angår den ifrågasatta utredningen rörande de norrländska skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden, vill utskottet till en början erinra, att de arbetsstatistiska undersökningar, som hittills ägt rum i vårt land, endast i mycket ringa mån afsett skogsarbetarnes — lika litet som landtarbetarnes i allmänhet — förhållanden. Enligt den plan för det

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 14 Häft. (N:o 14). 1

arbetsstatistiska arbetet, — hvilket som bekant omhänderhafves af en särskild afdelning inom kommerskollegium —, som af Kungl. Maj:t år 1903 faststälts och som därefter hufvudsakligen blifvit följd, skall nämnda arbete afse *dels* och i främsta rummet en fortlöpande socialstatistik af allmän art och *dels* mera mångsidiga specialundersökningar.

Den fortlöpande socialstatistiken af allmän art behandlar hufvudsakligen följande olika spörsmål, nämligen förhållandena å arbetsmarknaden, arbetslösheten, den offentliga arbetsförmedlingen, arbetskonflikter, lifsmedelspriser, bostadspriser, byggnadsverksamheten samt arbetsgifvares och arbetares organisationsväsende. Af dessa ämnen har flertalet uteslutande eller hufvudsakligen afsett förhållandena i städer och därmed likartade industrisamhällen och belyser sålunda endast industriarbetarnes ställning. Endast om statistiken rörande arbetsförmedling, arbetskonflikter och organisationsväsende kan sägas, att de helt eller delvis omfattat äfven skogs- och andra landtarbetare.

Specialundersökningarna åter behandla antingen vissa sociala spörsmål, som anses vara af särskild vikt, eller ock förhållandena inom någon viss betydelsefull näringsgren. Dessa undersökningar hafva hittills afsett *dels* förhållandena vid bagerier, tobaksfabriker, större och mindre mekaniska verkstäder, vissa specialverkstäder äfvensom tryckerier och därmed för- enad handtering, *dels* arbetstidens längd inom de industriella yrkena, *dels* de kollektiva arbetsaftalen och *dels* slutligen arbetslösheten i riket. Från- sedt de nyssnämnda undersökningarna om arbetstidens längd och om kollektivaftalen, som jämväl gälla vissa grupper af skogs- och landtarbetare, hafva sålunda äfven specialundersökningarna hittills uteslutande sysselsatt sig med industrien.

Att sålunda hittills hufvudsakligen de industriella arbetsförhållandena varit föremål för statistisk undersökning, har sin naturliga förklaring i det faktiska förhållande, att de aktuella ekonomiska och arbetarepolitiska problemen först uppkommit inom de industriella yrkena. I samma mån liknande eller andra spörsmål inom skogs- och landtarbetet tränga sig fram till beaktande, uppstår naturligen samma behof af undersökning och statistik på dessa områden.

Så har ock redan skett. Och Riksdagen har i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 30 maj 1907 anhållit om en utredning om lämpligaste sättet för åstadkommande af en undersökning och statistisk utredning rörande landtarbetarnes lefnadsförhållanden, samt framläggande för Riksdagen af de förslag, som med anledning däraf kunde synas påkallade. Med anledning häraf har Kungl. Maj:t den 14 juni samma år anmodat kommerskollegium

att inkomma med underdånigt utlåtande öfver den gjorda framställningen. Detta utlåtande, för hvars utarbetande kommerskollegium tillkallat särskilda sakkunnige på de olika arbetsområdena, däribland äfven en från Norrland, föreligger ännu icke i fullt färdigt skick, men, enligt hvad utskottet erfarit, hafva kommitterade uppgjort en preliminär plan, som inom den närmaste framtiden kommer att underställas kollegii pröfning, till systematisk undersökning af och statistik öfver landtarbetarnas ställning och lefnadsförhållanden, innefattande *dels* en allmän orienterande undersökning af de olika landsdelarnas vanligast förekommande brukningstyper, landtarbetaregrupper m. m., *dels* allmänna årliga undersökningar rörande arbetslön och arbetstid, *dels* mera ingående undersökningar rörande landtarbetarnes fördelning på olika yrkesspecialiteter samt dessas personliga förhållanden, aföning m. m., *dels* lokalundersökningar för ingående utredningar af den landtbrukande befolkningens ekonomiska villkor och lefnadsförhållanden på vissa lokalt begränsade områden, så valda, att de kunna anses typiska för sin trakt, *dels* ock slutligen specialundersökningar rörande såväl särskilda arbetaregrupper, såsom skogs- och flottningsarbetare, betodlingsarbetare o. s. v., som ock särskilda spörsmål såsom bostadsfrågan, formerna för anställningen m. m.

Därest en dylik plan för arbetsstatistikens utsträckande till landtarbetarne varder af Kungl. Maj:t godkänd, och de säkerligen rätt afsevärda medel, som komma att erfordras för dess genomförande, blifva af Riksdagen beviljade, skulle alltså däri komma att ingå äfven den statistiska undersökning af skogsarbetarnes i Norrland och därmed likställda landsdelar lefnadsförhållanden, som motionären påyrkat.

Det kunde vid sådant förhållande ifrågasättas, att man först borde afvakta, huruvida ofvannämnda plan för anordnande af landtarbetarestatistik kommer till utförande eller icke, innan man besvärar Kungl. Maj:t med en ny framställning i ett ämne, som på visst sätt redan är föremål för Kungl. Maj:ts pröfning. Men härvid är till en början att märka, att den inom Kommerskollegium planerade undersökningen af landtarbetarnes förhållanden innebär en fortgående arbetsstatistik af sådan omfattning, att densamma säkerligen först efter ganska lång tid kan förväntas medföra den speciella utredning, som af motionären begärts, äfven under antagande att den under de närmaste åren kunde, efter statsmakternas godkännande, påbörjas. I motionen begäres en undersökning af mera summarisk och extra ordinär natur, ägnad att direkt läggas till grund för ett skyndsamt afhjälpande af de svåraste missförhållandena i de norrländska skogsarbetarnes lefnadsvillkor, särskildt i fråga om deras bostäder under pågående

skogsarbeten. Dessa missförhållanden äro — äfven med frånseende af de öfverdrifter, som i vissa framställningar härom må kunna förefinnas — enligt utskottets mening af den allvarliga beskaffenhet, att en skyndsamt undersökning däraf är af behovet påkallad utan afbidan på, när och i hvilken omfattning den ordinarie arbetsstatistiken kommer att utsträckas till landtarbetarne. Denna undersökning bör enligt utskottets mening utföras af kommerskollegi afdelning för arbetsstatistik.

Beträffande därefter den i motionen framställda begäran om utredning och åtgärder för tillgodoseende af Norrlands behof af en duglig och tillräcklig skogsarbetarestam, så delar utskottet till fullo motionärens mening, att denna fråga är i hög grad behjärtansvärd. En tillfredsställande lösning däraf torde emellertid vara förenad med vissa svårigheter.

De hittills utförda skogsarbetena ha i stort sedt omfattat afverkning och virkestransport för exploatering af urskogar. Först på senare tid har hos oss som annorstädes efter sådan exploatering börjat ställas kraf på en rationell skötsel af skogarna. En jämförelse mellan afverkningens och virkestransportens utförande för ett 20-tal år sedan och nu visar, att helt andra synpunkter göra sig gällande och att större fordringar på yrkesskicklighet hos den enskilde arbetaren numera uppställas. Råmaterialens stegrade pris, bättre kommunikationer och en mångsidigare industriell användning af virket ha framkallat en varsammare behandling af detsamma vid transporten, som därför kräver vana och intresserade arbetare. Till markförbättringsåtgärder och bedrivande af en rationell skogskultur, som på senare tid börjat införas, behöfves också särskildt yrkeskunnigt folk, som är vant vid dylika arbetens utförande. I den mån staten och enskilda skogsägare vakna till insikt om nödvändigheten af att snarast möjligt försätta all skogsmark i fullgodt skick genom sörjande för ny återväxt, hjälpgallring af ungskog, ljushuggningar m. m. så uppstår behofvet af en duglig skogsarbetarestam, som blir fast bosatt. Nedsättandet af fasta skogsarbetare på lämpliga platser i skogarna skulle lämna den erforderliga kvantitativa ökningen i arbetskraft på samma gång som utsikt bereddes att erhålla en väl kvalificerad arbetsstyrka.

En lösning af skogsarbetarnas bostadsfråga blir sålunda af behovet påkallad ej endast med tanke på de hälsovådliga förhållanden, under hvilka skogsarbetarne nu lefva, utan äfven med tanke på produktionens behof af utbildad och fullgod arbetskraft.

Det lär ej ankomma på utskottet att i detalj angifva hvilka åtgärder,

som böra vidtagas, men utskottet vill likväl lämna några antydningar om hvad som i denna del kan ifrågasättas.

För en lösning af denna bostadsfråga måste man taga hänsyn till det lefnadssätt olika grupper af skogsarbetare måste begagna under arbetets utförande. Man kan, som af det föregående framgår, skilja på tre slag af skogsarbeten, nämligen *afverknings-*, *skogsvårds-* och *flottningsarbeten*.

Flottningsarbetena taga ofta sin början omedelbart efter islossningen under kall och svår väderlek, hvarför det är oundgängligt, att varma bostäder beredas åt manskapet. Respektive arbetsgifvare borde åläggas ansvar att ha sådana uppförda vid alla vattendrag, där flottning bedrifves. Arbetet återkommer vid större flottleder i regel hvarje eller hvartannat år, och bostädernas plats torde utan svårighet kunna bestämmas. Kontrollen öfver dessa bostäders befintlighet, liksom öfver att båtar, spelflottor och annan materiel, hvarpå arbetarnas lif och välfärd beror, är i godt skick, borde falla under yrkesinspektionens verksamhet.

Annorlunda ställa sig förhållandena vid *afverkningsarbetena*. Dessa utföras än här och än där. Deras varaktighet på samma plats inskränkes ofta till en vinter, och många år kunna förflyta, innan arbetena återupptagas i trakten. Vid uttagande af afverkningsrättigheter och försålda utstämplingar å enskilda eller kronans marker är det oftast hvarken samma arbetsgifvare eller arbetare, som återkomma med arbetet.

Det vanligaste förfaringssättet för åstadkommande af bostäder under arbetet är, att arbetsgifvaren betalar arbetarne en rund summa som ersättning för att de åt sig uppföra nödvändiga lägenheter. Att de under sådana förhållanden bli mycket bristfälliga, är helt naturligt. Ett sätt att afhjälpa missförhållandena vore möjligen att bygga bostäder utmed de hufvudvägar, till hvilka basvägarna — utefter hvilka utdrifningen sker — pläga sammanlöpa. Kostnaden komme då att fördelas på ett stort arbetsområde och husen kunde tagas i anspråk under flera år. Emellertid torde sådana bostäder knappast komma att tagas i bruk af andra än körarne. Men det är också de, som äro i största behovet af bättre förhållanden. De ha nämligen ej blott sig själfva utan äfven sina hästar och körredskapen att vårda. Huggarna däremot vilja alltid bo vid själfva hygget, där de skola arbeta och man kan ej gärna begära, att de efter slutadt mödosamt dagsverke, skola bege sig långväga till natthärberget. Man måste sålunda förutsätta, att huggarnes bostäder ej kunna vara af samma permanenta slag som öfriga skogsarbetares. Emellertid skulle en afsevärd förbättring af deras kojor kunna vinnas genom bestämmelser, som t. ex. ålägga upplåtaren af utstämplingar att ombesörja huggarbo-

städernas uppförande, innan snö och käle inställt sig. Vissa minimifordringar på en huggarkoja kunde äfven stipuleras.

I den mån skogsafverkningen enligt nutidens fordringar följes af hyggesrensningar, skogsfrösådd och andra förnygringsåtgärder, komma *skogsvårdsarbetarna* att efterträda huggarne och ta deras kojor i anspråk. Vid en god skogshushållning skulle huggarkojan på detta sätt bli användbar under mycket längre tid, än som åtgår för afverkningen i trakten. Under sådana förhållanden kunde större anspråk på huggarkojornas byggnadssätt uppställas, än eljes är förhållandet.

Skogsvårdsarbetarna skulle utgöra kärnan uti den behöfliga skogsarbetarstammen och deras bosättning å skogsmarkerna göras för dem så betryggande som möjligt. Om de många nyodlingar, som finnas i skogarna, upplåtes på dylikt sätt till skogsarbetarne i stor utsträckning, skulle med tiden en väl fördelad, tillgänglig och yrkesvan arbetskraft erhållas. Å statens skogar ha sådana upplåtelser fortgått sedan år 1891 i Norrbottens och sedan år 1904 i Västerbottens län. År 1906 hade i det förra länet skogstorpen nått ett antal af 480 och i det senare af 146. Dessa i förhållande till skogsarealen försvinnande små siffror äro ägnade att påkalla en utredning om på hvad sätt staten ytterligare bör främja jordupplåtelser å sina skogsdomäner. Vid årets Riksdag har Kungl. Maj:t uti nådig proposition n:o 43 äfven föreslagit, att upplåtelser af skogstorp enligt kungörelsen den 27 maj 1904 ej vidare skall äga rum, men att i stället sådana till odling och bebyggande tjänliga lägenheter i de sex nordliga länen, som kunde vara att tillgå på särskildt gynnsamma villkor, skulle upplåtas åt mindre bemedlade eller obemedlade, under förutsättning att hinder från skogsvårds- och brukningssynpunkt ej finnes och att den jord, som upplåtes, är belägen i närheten af odlad bygd och kommunikationsled.

Den reform, som härmed afses, tillgodoser emellertid hufvudsakligen det mindre jordbrukets behof af odlingsmark å kronans domäner, men berör ej direkt det af herr Widén väckta spörsmålet om att få till stånd en bofast för skogsvårdsarbetet så godt som uteslutande ägnad arbetarstam. En utredning af denna sak är därför af behovet påkallad. I hvad mån statsmakterna genom lagstiftning böra ingripa för att å stora skogsvidder, som äro uti enskild ägo, vinna möjligast tillfredsställande förhållanden i detta stycke, bör äfven tagas under ompröfning.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa, att Andra Kammaran ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes dels verkställa

utredning såväl rörande skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden i Norrland samt, i den mån det finnes önskligt, äfven i andra i detta afseende därmed jämförliga landsdelar, som ock angående de åtgärder, som må finnas nödiga för tillgodoseende af behovet därstädes af en under sunda ekonomiska och hygieniska förhållanden lefvande duglig skogsarbetarestam, och dels därefter vidtaga de åtgärder och, i den mån Riksdagens medverkan kräfvcs, till Riksdagen göra de framställningar, som af denna utredning föranledas.

Sedan Andra Kammaren bifallit denna utskottets hemställan, har beslutet delgifvits Första Kammaren, som hänvisat ärendet till sitt första tillfälliga utskott.

Hvad först beträffar den ifrågasatta *särskilda utredningen rörande skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden* må erinras hurusom, på sätt äfven här ofvan framhållits, Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 30 maj 1907 anhållit om en utredning om lämpligaste sättet för åstadkommande af en undersökning och statistisk utredning rörande landtarbetarnes lefnadsförhållanden samt framläggande för Riksdagen af de förslag, som med anledning däraf kunde synas påkallade. Det förslag, som med anledning häraf af Kommerskollegium utarbetats, lärer bland annat afse specialundersökningar rörande såväl särskilda arbetaregrupper, såsom skogs- och flottningsarbetare, betodlingsarbetare o. s. v., som ock särskilda spörsmål, såsom bostadsfrågan, formerna för anställningen m. m. Därest en dylik plan för arbetsstatistikens utsträckande till landtarbetarne varder af Kungl. Maj:t godkänd och de säkerligen rätt afsevärda medel, som komma att erfordras för dess genomförande, blifva af Riksdagen beviljade, skulle alltså däri komma att ingå äfven den statistiska undersökning af skogsarbetarnes i Norrland och därmed likställda landsdelar lefnadsförhållanden, som motionären påyrkat.

Att en undersökning af mera summarisk och extra ordinär natur beträffande de norrländska och jämförliga skogsarbetares lefnadsvillkor skulle vid sidan häraf anordnas, synes ägnadt att väcka betänklighet, då det gifvetvis måste verka fördröjande på den egentliga undersökningen. I hvarje fall måste man först fråga sig, om detta är nödvändigt för att komma till rätta med de spörsmål, som nu föreligga.

En hufvudanledning till motionen synes vara hithörande arbetares bostadsförhållanden. Utan tvifvel påkalla ock bostadsförhållandena särskildt vid flottlederna uppmärksamhet. De torde äfven kunna förhållandevis lätt ordnas, åtminstone i fråga om de allmänna flottlederna. Vid dessa, där timret år efter år framflottas på ungefär enahanda sätt, kunna hyddor

*Utskottets
yttrande.*

äfvén af varaktigare typ uppföras på platser, där det med afseende på afståndet från bebodda orter etc. kan anses behöfligt, såsom bland annat vid forsar, där varaktigare arbeten och bevakningar måste äga rum. Dessa bostäder, torde lämpligast bära uppföras af flottnings- och strömbrensningbolagen, och kunde i så fall möjligen i flottningsstadgan, hvilken i öfrigt lär vara under omarbetning, införas dels bestämmelse härom och dels om att kostnaderna för byggnaderna finge intagas i den amorteringsplan för flottleden, som Konungens befallningshafvande äger att fastställa, hvadan kostnaderna för desamma kunde blifva amorterade genom viss afgift per flottenhets i likhet med öfriga kostnader för flottledens rensning och byggande. Vid den afsyning enligt flottningsstadgan, hvarom Konungens befallningshafvande förordnar, innan flottleden upplåtes till allmänt bruk, torde då äfvén dessa hus kunna och bära afsynas. Införandet af sådana bestämmelser, af betydelse särskildt för Norrland, där ofta boningshus saknas milslångt från flottlederna, torde kunna ske utan att afvakta den ifrågasatta vidlyftigare utredningen angående skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden, hvilken naturligtvis tager sin rundliga tid.

Oberoende af den ifrågavarande utredningen torde man ock kunna bedöma möjligheten och lämpligheten af att underkasta skogsafverkningsarbetarnes tillfälliga bostäder, de s. k. skogskojorna särskilda bestämmelser. Beskaffenheten af de ifrågavarande kojorna och lefnadssättet i dem äro väl tämligen allmänt kända. Andra Kammarens ofvannämnda tillfälliga utskott har framhållit svårigheterna att i detta fall lagstifta, påpekande att »afverkningsarbetena utföras än här än där. Deras varaktighet på samma plats inskränkes ofta till en vinter och många år kunna förflyta, innan arbetena återupptagas i trakten. Vid uttagande af afverkningsrättigheter för försålda utstämplingar å enskildas eller kronans marker är det oftast hvarken samma arbetsgifvare eller arbetare, som återkomma med arbetet». Att under sådana förhållanden lagstifta beträffande bostädernas beskaffenhet, kontroll öfver bestämmelsernas efterlefnad etc. synes högeligen vanskligt, hvarjämte det numera torde blifvit mindre behöfligt än förr, i mån som arbetarna med eller utan stöd af sina organisationer veta att tillvarataga sina intressen och genomdrifva berättigade fordringar. Det vill synas som om de enskilda arbetsgifvarne och arbetarna själfva sitta inne med de största förutsättningarna att på praktiskt sätt ordna denna sak.

Detsamma torde ock kunna sägas ifråga om andra sådana skogsarbeten af mera tillfällig natur än afverkning.

Flottlederna däremot äro i viss mån att betrakta såsom allmänna

trafikleder och ett reglerande ingripande från statens sida synes därvid naturligare och lättare genomförbart.

I öfrigt torde i denna sak böra beaktas, att det sätt hvarpå skogsarbetarna under sitt arbete bo och föda sig naturligtvis i viss mån måste vara beroende af deras allmänna lefnadsvanor och förhållanden. I den mån man hos landsbygdens befolkning i allmänhet lyckas skapa intresse för mera hygieniska lefnadsförhållanden, komma skogsarbetarna att under sitt arbete själfmant allt mer och mer inrätta sig härefter.

Hvad härefter angår frågan om *åtgärder för tillgodoseende af behovet af en under sunda ekonomiska och hygieniska förhållanden lefvande duglig skogsarbetarestam*, är det naturligtvis med hänsyn till skogshandteringens betydelse för landet, af stor vikt, att en dylik arbetarestam finnes. För såvidt emellertid åtgärderna för en sådan, såsom af motionen och Andra Kammarens ofvanberörda utskottsutlåtande synes framgå, skulle afse förnämligast dessa arbetares bostads- och egnahemsförhållanden, torde kunna sägas, att staten under senare år genom förordningarna rörande skogstorp just därmed lifligt sysselsatt sig, och äfven vid innevarande riksdag föreligger en Kungl. proposition i ärendet med förslag till bestämmelser, som i viktiga afseenden skilja sig ifrån hvad förut i det hänseendet försökts.

En svårighet med dessa skogstorp är tvifvelsutan skogsarbetenas tillfälliga natur och vanskligheterna, som uppstå för innehafvarne af torpen att skaffa sig supplerande arbetsförtjänst, isolerade som de bo långt ifrån grannar och industri. För respektive socknar befaras dessa torp ock kunna komma att medföra en afsevärd tunga för skolgång, fattigvård, sjukvård etc. Det torde ock här böra erinras om det vanliga förhållandet, att den bofasta befolkningen, som äger mindre eller större jordbruk i skogstrakter, är under vintern och delvis äfven andra årstider hänvisad till skogsarbetet såsom en för dem oftast högst nödvändig inkomst, för att den skall kunna existera.

Att under sådana förhållanden och medan staten ännu är sysselsatt med experimenterande i den svårlösta frågan utan att hafva kommit till något såsom fullt tillfredsställande pröfvadt resultat, Riksdagen skulle till Kungl. Maj:t aflåta en skrifvelse angående åtgärder och lagstiftning i samma riktning, torde ej vara lämpligt. Man kan ock öfverhufvud tvifla på att frågor, sådana som de nu föreliggande, lösas genom teoretiskt statistiska utredningar. Först genom praktiska, moget planlagda försök och därur vunnna erfarenhet torde man kunna hoppas komma till rätta med dem.

Det vill för öfrigt synas, som staten, såsom största skogsägaren i landet, borde, innan den inlåter sig på lagstiftning för enskilda, söka ordna förhållandena på sina egna skogar — såsom den ock till någon del gjort beträffande skogstorpen, ehuru ännu utan nöjaktigt resultat — så att af därvid vunnen erfarenhet kunde hämtas ledning till praktiska lagbestämmelser äfven för andra större eller mindre skogsägare. I hvarje fall bör detta vara första steget, och redan statens exempel skulle sannolikt framtvunga bättre förhållanden äfven hos enskilda, där behof och möjlighet därför finnas.

Man kunde hålla före, att uppkomsten af en duglig skogsarbetare-stam kunde befrämjas äfven genom andra åtgärder än upplåtande af egna hem å skogarna, såsom t. ex. genom undervisning, dels förberedande vid folkskolorna och deras öfverbyggnader och dels afseende äldre arbetare genom för dem lämpade kurser, men torde detta vara en angelägenhet icke blott för Norrland utan för landet i sin helhet och knappt ligga inom förevarande motions ram, samt i annat sammanhang komma eller böra komma under statsmakternas bepröfvande.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa, att Första Kammarén ville i så måtto biträda Andra Kammarens i ärendet fattade beslut, att Första Kammarén för sin del beslutar:

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande huruvida i flottningsstadgan eller i annan författning böra upptagas bestämmelser därom att på ställen vid allmän flottled, där sådant är af nöden, skola finnas bostäder, uppförda för flottningsmanskapet och underkastade i tillämpliga delar samma föreskrifter som öfriga till flottled hörande byggnader.

Stockholm den 29 april 1909.

På utskottets vägnar:

Julius Juhlin.